

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Jarząbek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 maja 2021r. w Warszawie

sprawy T. N.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. P. Terenowa w S.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania T. N.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. P. Terenowa w S.

z dnia 1 czerwca 2020r. znak (...)

oddala odwołań

UZASADNIENIE

T. N. w dniu 13 lipca 2020 r. złożyła odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 1 czerwca 2020 r., znak: (...), odmawiającej jej prawa do emerytury rolniczej. Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie przepisów:

- art. 7, art. 77 i art. 80 k.p.a. poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych i analizę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego obejmującego okres od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r., a w szczególności pominięcie zeznań świadków S. W. (1) i J. Z.;

- art. 6 i 7 k.p.a. poprzez brak wszechstronnego rozpoznania sprawy i dokonanie błędnych ustaleń faktycznych w przedmiocie jej statusu jako „domownika” w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników za okres od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r.;

- o postępowaniu przed organem rentowym polegające na zbyt ogólnikowym uzasadnieniu decyzji w zakresie odmowy uznania jej okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców jako domownika za okres od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r.

- art. 19 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez ich błędną wykładnię i ich zastosowanie, a tym samym błędne uznanie w świetle przedstawionej dokumentacji, że nie spełniła ona w okresie od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r. kryterium bycia domownikiem, albowiem była wówczas zatrudniona poza rolnictwem, a więc praca w gospodarstwie rolnym rodziców nie mogła być wykonywana stale i nie stanowiła głównego źródła jej utrzymania, co skutkowało odmową przyznania jej prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników z uwagi na brak podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników przez okres co najmniej 25 lat.

T. N. wniosła o przyznanie jej prawa do emerytury rolniczej oraz o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu ewentualnych kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając swe odwołanie ubezpieczona wskazała, że wypełniła wszelkie przesłanki ustawowe do nabycia prawa do świadczenia. Uznała, że spełniła wymóg osiągnięcia wieku emerytalnego, wynoszącego dla kobiet 60 lat, bo urodziła się w dniu (...) Poza sporem jest również, że udowodniła łącznie wymiar 22 lat, 2 miesięcy i 20 dni okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu rolników. W jej ocenie do tego stażu należało doliczyć okres pracy w charakterze domownika w gospodarstwie rolnym rodziców S. i J. W. (1) położonym w G. w okresie od 11 maja 1977r. do 17 lipca 1980 r. Odwołująca wskazała, że wbrew twierdzeniom organu rentowego przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wymagają jako oceny elementu stałości przy pojęciu „domownika”, aby praca w gospodarstwie rolnym stanowiła główne źródło utrzymania. Jej zdaniem pogląd ten znajduje odzwierciedlenie w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 783/13, w którym stwierdzono, że domownikiem rolnika może być osoba, dla której praca w gospodarstwie rolnym nie stanowi podstawowego zajęcia i stałego źródła utrzymania. Nie jest przy tym wymagane, aby domownik poświęcał cały swój czas na pracę w gospodarstwie rolnym osoby bliskiej, jak też nie musi czerpać środków utrzymania wyłącznie z tej pracy. T. N. podniosła, że jej zatrudnienie w spornym czasie nie kolidowało z wykonywaniem pracy jako domownik w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze przekraczającym 4 godziny dziennie. W tym kontekście stwierdziła, że od zakładu pracy do gospodarstwa rolnego rodziców dzieliła ją niewielka odległość, a prace na roli wykonywała zarówno przed, jak i po powrocie z pracy, którą świadczyła w godzinach 6:00-14:00 (odwołanie z dnia 13 lipca 2020 r., k. 3-12 a. s.).

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania w całości. Organ rentowy wskazał, że należało odmówić ubezpieczonej prawa do emerytury rolniczej na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ponieważ udowodniła ona jedynie 22 lata, 2 miesiące i 20 dni, zamiast 25 lat stażu pracy. Do pracy w gospodarstwie rolnym rodziców jako domownik nie uwzględniono okresu od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r. Zdaniem organu rentowego do sprawy należało zastosować przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, ponieważ ustawa z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeń dla rolników i ich rodzin nie obejmowała domowników, a dotyczyła jedynie rolników. W jego ocenie ustawodawca uzależnia zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym od stałości jej wykonywania, która nie została spełniona przez odwołującą, ponieważ była ona zatrudniona poza rolnictwem, za pracę otrzymywała wynagrodzenie i podlegała ubezpieczeniom społecznym. Organ rentowy uznał, że bez znaczenia dla sprawy pozostaje kwestia pomagania przez ubezpieczoną w okresie od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r. w gospodarstwie rolnym rodziców, ponieważ jednocześnie pracowała poza rolnictwem w pełnym wymiarze czasu pracy (odpowiedź na odwołanie z dnia 5 sierpnia 2020 r., k. 16-17 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. N., urodzona (...), w okresie od 4 lutego 1974 r. do 17 lipca 1980 r. wykonywała pracę jako domownik w gospodarstwie rolnym jej rodziców J. i S. W. (2) o powierzchni 2,69 hektara, położonym we wsi G. (zeznania świadków S. W. (1) i J. Z. oraz odwołującej odebrane przed organem rentowym, k. 14-16 a. r.).

J. W. (1) oraz S. W. (3) w okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988r. byli objęci ubezpieczeniem społecznym rolników i opłacali należne składki (zaświadczenie z dnia 30 stycznia 2018 r. Wójta Gminy S., k. 20 a. r.).

Jednocześnie odwołująca była zatrudniona w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w D. w okresie od 11 maja 1977 r. do 31 grudnia 1978 r. na stanowisku pracownika fizycznego oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S. w okresie od 2 stycznia 1979 r. do 19 października 1986 r. na stanowisku pracownika fizycznego. W latach 1980-1986 korzystała z urlopu wychowawczego. W obydwu przypadkach odwołująca podlegała ubezpieczeniom społecznym (świadczenia pracy z dnia 27 października 2003 r. i z dnia 6 listopada 1986 r., k. 21-22 a. r.).

T. N. w dniu 12 lutego 2018 r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. wniosek o emeryturę, do której uzyskała prawo na mocy decyzji z dnia 13 marca 2018 r., znak: (...)od 1 lutego 2018 r. Kwota emerytury została

wyliczona m.in. w oparciu o jej staż pracy wynikający z zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w D. oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S.. Wysokość świadczenia została zwiększona o kwotę 160,98 złotych z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników (decyzja z dnia 13 marca 2018 r., k. 32 a. r.).

Jednocześnie odwołująca w dniu 31 stycznia 2020 r. złożyła wniosek do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o emeryturę rolniczą. Po rozpoznaniu wniosku Prezes Kasy zaskarżoną decyzją z dnia 1 czerwca 2020 r., znak: (...) odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia. Organ rentowy wskazał, że ubezpieczona wykazała staż pracy w wymiarze 22 lat, 2 miesięcy i 20 dni, zamiast wymaganego ustawą okresu 25 lat. KRUS nie uwzględnił okresu pracy odwołującej w gospodarstwie rolnym rodziców jako domownik od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r., która nie była wykonywana stale i nie stanowiła jej głównego źródła utrzymania, ponieważ była ona zatrudniona poza rolnictwem (wniosek z dnia 31 stycznia 2020 r. i decyzja z dnia 1 czerwca 2020 r., k. 1 i 47 a. r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych, a także w oparciu o zeznania świadków S. W. (1) i J. Z. oraz odwołującej złożone w toku postępowania wyjaśniającego. Sąd uznał, że w/w dokumenty nie były kwestionowane przez strony procesu i stanowiły wiarygodne dowody, na podstawie których ustalono kwestie dotyczące życia osobistego oraz zawodowego ubezpieczonej. Dodatkowo Sąd nadał przymiot wiarygodności zeznaniom świadków i odwołującej, ponieważ wzajemnie korelowały ze sobą, jak również były zbieżne z rzeczowym materiałem dowodowym. Twierdzenia świadków nie były jednak znaczące w kontekście rozpatrzenia zasadności odwołania, ponieważ ustalenie czy odwołująca faktycznie i w jakim zakresie czasu wykonywała pracę w gospodarstwie rolnym rodziców nie wpływało na zmianę orzeczenia. Mając na uwadze powyższe Sąd pominął wnioski o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków J. P., J. W. (2), J. Z. i S. W. (1) oraz z przesłuchania odwołującej, ponieważ nie miałyby one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i służyłyby jedynie nieuzasadnionemu przedłużeniu postępowania.

W związku z tym Sąd uznał przeprowadzone postępowanie dowodowe w tym zakresie za wystarczające do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie T. N. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 1 czerwca 2020 r., znak: (...), jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję uznał, że odwołująca nie legitymuje się co najmniej 25-letnim stażem pracy. W tym zakresie ubezpieczona wносиła o uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców jako domownik od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r., poz. 174) zwanej dalej „ustawą”, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonej, która spełnia łącznie następujące warunki: osiągnęła wiek emerytalny przewidziany dla kobiety 60 lat oraz podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 1-3 ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16-tego roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

W myśl art. 20 ust. 2 i 3 ustawy okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Zgodnie z art. z art. 25 ust. 1 i 2 pkt 4 ustawy, do liczby lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu dolicza się liczbę lat: prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym – bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu – po ukończeniu 16-tego roku życia, przypadających przed 1 lipca 1977 r, jednak nie wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej.

Definicja domownika została wprowadzona przez ustawodawcę w dniu 1 stycznia 1983 r., kiedy zaczęła obowiązywać ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1989 r., Nr 24, poz. 133) domownicy - rozumie się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania. Co prawda art. 16 ust. 1 pkt 2 aktualnej ustawy wskazuje, że ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy domownik rolnika, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, ponieważ gospodarstwo rolne rodziców odwołującej wynosiło 2,69 hektara. Jednakże zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy przepisów ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1, 2 i 4 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Mając na względzie obowiązujące przepisy prawa, Sąd zważył, że w niniejszej sprawie odwołująca ubiegająca się o uzyskanie prawa emerytury z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, zaś zaliczenie spornego okresu wpłynęło na emeryturę przyznawaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na mocy decyzji z dnia 13 marca 2018r. W ocenie Sądu ubezpieczona za pomocą osobowego materiału dowodowego w postaci zarówno własnych zeznań, jak i zeznań świadków zebranych w toku postępowania przed organem rentowym udowodniła, że w okresie od 11 maja 1977 r. do 17 lipca 1980 r. pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców. Tym nie mniej Sąd uznał, że ustalona okoliczność nie wpływa na powiększenie jej stażu pracy do wymaganego ustawą wymiaru co najmniej 25 lat. Na podstawie dostępnej dokumentacji Sąd ustalił, że w spornym czasie odwołująca była zatrudniona w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w D. - w okresie od 11 maja 1977 r. do 31 grudnia 1978 r. na stanowisku pracownika fizycznego oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w S. w okresie od 2 stycznia 1979 r. do 19 października 1986 r. na stanowisku pracownika fizycznego. Te okresy zostały uwzględnione przy wyliczaniu wysokości emerytury przyznawanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Sąd zważył, że obowiązujące przepisy prawa nie przewidują możliwości podwójnego zaliczenia tego samego okresu. W świetle powołanego już art. 20 ust. 3 ustawy, w przypadku osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., nie można zaliczyć żadnego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, o jakich mowa w art. 19 ust. 2 pkt 2 omawianej ustawy. Wynika to z reformy systemu powszechnego, wprowadzonej w dniu 1 stycznia 1999 r. i zmiany sytuacji tej grupy ubezpieczonych, do których należy ubezpieczona urodzona w dniu (...) Wskazane wyżej okresy, w jakich pozostawała w zatrudnieniu, mogą być bowiem uwzględniane tylko przy ustalaniu jej prawa do emerytury wynikającej z przepisów powszechnych, tj. ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezależnej od długości okresu ubezpieczenia. Stosownie do art. 33 ust. 2a ustawy, mając jakikolwiek okres podlegania powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu, po osiągnięciu wieku emerytalnego, rolnik lub jego małżonek nabywa prawo do emerytury powszechnej i może łączyć z prawem do emerytury rolniczej. Skoro bowiem dopuszczalny jest zbieg prawa do obydwu emerytur: z systemu powszechnego i rolniczego, przeto te same okresy zatrudnienia nie mogą być uwzględniane podwójnie w odniesieniu do obu tych świadczeń (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa 1650/16) W związku z tym Sąd uznał, że odwołująca nie legitymuje się co najmniej 25-letnim okresem ubezpieczenia, czym nie spełniła wszystkich przesłanek ustawowych uzależnionych od możliwości przyznania jej prawa do emerytury rolniczej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak

w sentencji wyroku.